

Az AI kivágja a karrierlétra alsó fokait

2026 március – Horváth Eszter

Hogyan lesznek tapasztalt szakemberek, ha a betanulók feladatait átveszi az AI? Feje tetejére állhat a munkaerőpiac.

A szellemi munkát végző pályakezdők már most érezhetik az AI hatását, öt éven belül pedig a kezdő pozíciók fele megszűnhet, állítják a Google DeepMind (Gemini) és az Anthropic (Claude) vezérigazgatói. Ez azért probléma - mutat rá egy amerikai vezető think Tank, a [Brookings](#) írása - mert a tipikus kezdő munkakörök megszüntetésével megszakítanánk a tudás- és tapasztalatátadás hagyományos menetét. Eddig ugyanis a tudásalapú szektorokban a pályakezdők feladata volt azoknak a rutinfeladatoknak az elvégzése, amelyeket egyre inkább átvesz az az AI. Ebből szereztek tapasztalatot és ezért cserébe foglalkoztak velük a gyakorlott munkatársak.

Gemini AI segítségével generált illusztráció

És bár a kezdők feladatait el tudja látni a mesterséges intelligencia, a tapasztaltabb munkaerő helyettesítésére nem alkalmas. Nem rendelkezik a szükséges komplex gondolkodási és intuíciós készségekkel, nem képes önálló ítéletek és döntések hozatalára, vagy a bizalom megnyerésére (Egyébként ezek azok a képességek, amelyeket az AI korában az oktatásnak érdemes prioritizálnia.)

Az AI tehát a pályakezdő munkaerőt igen; a gyakorlottabb, vagy vezető pozíciót betöltő dolgozókat nem tudná leváltani. Ha azonban engedjük, hogy az AI kivágja a karrierlétra alsó fokait, idővel a magasabb pozíciók betöltésére sem lesz majd elég tapasztalattal rendelkező ember.

Erre a problémára az olyan modellek kínálhatnak megoldást, mint az orvosi világból ismert rezidens rendszer. A fiatal rezidensek nem a nővéri feladatokat végzik el, nem is az adminisztráció a fő dolguk: egyszerre tanulók és gyakorló orvosok. A kezdetektől részt vesznek minden folyamatban; először felügyelet mellett, majd egyre önállóbban. Hasonló, készségfejlesztésre és mentorálásra épülő modell más szakmai területen is működhetne, állítja a Brookings írása.

Ez a fajta képzés azonban drága. Az USA-ban és európai országban az állami finanszírozás vagy a kórházi bevételek finanszírozzák a rezidensképzést (beleértve az orvosjelöltek fizetését), hiszen az orvos-utánpótlás biztosítása ösztársadalmi érdek.

De ki fizesse a számlát a mérnökök, jogászok elemzők, tisztviselők, menedzserek felkészítéséért? Nehéz elképzelni, hogy saját alkalmazottjain kívül ezt az állam finanszírozza. Esetleg szabályozással biztosítani lehetne, hogy az AI-automatizációból profitáló cégek hozzájáruljanak egy iparágakon átívelő rezidensprogram finanszírozásához – az Egyesült Királyságban már alkalmaznak [hasonló modellt](#). Ahol ilyen sémát nem lehet felállítani, más megoldást kell majd találni. azoknak, Akiknek a család nem tudja megfizetni a munkaerőpiac emelkedő belépti díját majd közvetítők fognak segíteni: az ügy iránt elkötelezett nonprofit szervezetek, a tehetséges fiatalok felkészítését hosszú távú elköteleződésért cserébe vállaló cégek, a kiképzett tehetségekkel a sportolókhoz hasonlóan kereskedő platformszerűségek. A politikai döntéshozóknak, munkaadóknak, a filantrópoknak és a szülőknek a jelenleginél több pénzt, időt és energiát kell fektetnie az ifjú tehetségek csiszolásába. Ennek hiányában egyrészt maguknak a fiataloknak kell majd megfizetni az alkalmazkodás költségeit, másrészt nem lesz elég kompetens vezető, figyelmeztet a Brookings.

Mit tehet itt egy ember?

A probléma jóval mélyebb, nem csupán szervezési vagy munkaerőpiaci jellegű. Az alapkérdést a huszonevesek nézőpontjából látjuk a legtisztábban: „Hol van rám szükség, hol illek bele a kirakósba?” Mi az ember feladata most? mi lesz a feladata tíz, húsz, ötven év múlva, vagy még később? Mi az a munka, amit nyugodt szívvel átengedhetünk a gépnek? És mi az a tudás, amit bátran elfelejthet az emberiség? A következő időszak egyik legfontosabb feladata talán a hasznos és 'haszontalan' tudás közötti vízvonal megtalálása lesz.

Az Apollo-13 című filmben ellenőrzik a baleset utáni pályakorrekció adatait

A '70-es években az űrhajósok még logarléccel számoltak. Ezt ma már senki sem várja el tőlük. A bolti eladótól sem kérjük, hogy papíron, fejben számolja ki a vásárlásunk végösszegét. De vajon fel kell-e majd ismernie egy orvosnak a betegségeket akkor is, amikor nincs ott a kezében a fejlett diagnosztikai berendezés? Szüksége van-e egy építésznek arra, hogy kézzel is tudjon rajzolni? Elvárható-e egy hajó kapitányától, hogy akkor is tudjon tájékozódni, ha megszakad a műholdkapcsolat? Ne adj' Isten, ha összetörik az iránytű...

A munkaerőpiac átalakulásához az oktatásnak is alkalmazkodnia kell; de nem mindegy, hogy hogyan. Egyesek a lexikális tudás feleslegessé válását, a készségek felértékelődését várják. Mások szerint az olyan kompetenciáknak, mint például a kritikus gondolkodás, alapfeltétele a lexikális tudás elsajátítása, a logikai műveletek önálló végiggondolása, az elme pallérozása.

A [McKinsey és a World Economic Forum](#) közös elemzése részletesen elemzi, miként lesz az AI korszakban a legfontosabb versenylőnyünk az emberi agy. Ez azonban csak akkor teljesülhet be, ha nem engedjük 'elcsökevényesedni'. Az agy izom: folyamatosan tornáztatni kell, kondicionálni – erre valóak a memoriterek, a kézzel végzett számolások. Erre lesz jó az is, ha megtanulunk önállóan eligazodni a történelemben, a szakirodalomban, az évszázadok alatt felhalmozott tudásrengetegben.

Nem tudjuk, mi lesz a végső megoldás. Ebből azonban egyvalami biztosan következik: a következő évek a kísérletezés időszakát jelentik majd. Az oktatás és a munkaerőpiac működtetésében, a cégek belső szervezésében különböző logikájú és filozófiájú megoldásokat fognak szerte kipróbálni a világon. Az AI hatására képlékennyé válik a tanulás és a munka világa mindaddig, amíg nem találjuk meg a választ, mit is tehet itt egy ember.